

skem našel sam, druge konstatiral, a tretje posnel po starejših preiskovalcih (Scopoli). K letu se bode ta zanimiva razprava nadaljevala.

Druga prirodopisna razprava prof. F. Seidla iz Gorice se bavi s podnebjem na Krasu in zlasti z vzroki burje. Že ravnatelj Haun je dokazal, da je vzrok burje barometriški minimum na tyrrhenskem morji in da so tedaj na Krasu izobare zelo stisnjene. Direktor Osnaghi v Trstu je potem osnoval opazovalne štacije pri sv. Križi, na Občini in v Bazovici ter primerjal tamošnje zračno razmerje z onim v Trstu in Postójini. Našel je, da z nadmorsko višino tudi temperatura nagloma pada in provzročuje različno tople plasti v zraku. Na teh plasteh pada mrzli kontinentalni veter naglo nizdolu in odleti potem bliskoma po gladini jadranskega morja. Že v Ljubljani se pojavlja burja kakor precej suh veter, ker zniža tukajšujo relativno mokroto za 8°_{10} , v Trstu pa že za celih 14°_{10} , ali z drugimi besedami: burja ima pri svojem odhodu iz Ljubljane še 89°_{10} mokrote v sebi, toda v Trst je prinese le še 56°_{10} . Od 132 opazovanih dni burje je padlo v Ljubljani v štiridesetih dneh 305 mm dežja, v Trstu pa je med tem le 20 dni deževalo in sicer 138 mm. Največjo hitrost doseže burja ob 8. uri zvečer, potem pa se do polnoči vedno zmanjšuje.

V manjši razpravi beleži preparator F. Schulz, ki že 15 let ptiče prireja za ljubljanski muzej, vse do sedaj na Kranjskem opazovane ptiče. Za tem pojasnjuje prof. Voss, da se »Viola Zoisii« ne nahaja samo po Kranjskem, kakor se je do novejšega časa mislilo, nego tudi po Hercegovini in Črni gori. K sklepu nam podaja isti profesor še nekaj prirodopisnih črtic iz Karavank, opisuje letno vegetacijo na Kočni in na Golici pri Jesenicah.

Iz tega pregleda se vidi, da je vsebina letošnjih muzejskih izveštij zelo mnogo-vrstna in poučna. Društvo je tudi letos pokazalo, da dobro razumeva svojo nalogo, širiti zgodovinsko in prirodopisno poznavanje dežele kranjske in lahko si je v svesti, da je to svojo nalogo za letos rešilo z dobrim uspehom. Jedino čudno je, da ni ne lanske ne letošnji letnik prinesel nobene arheološke razprave, ni prazgodovinske, ni rimske, in vendar je Kranjska prav v tem oziru postala sedaj najslutnejša dežela. Upajmo, da se bode k letu popravilo, kar se je do sedaj zamudilo!

S. R.

Zemljepis za prvi razred srednjih šol. Drugi popravljeni in skrajšani natis; spisal in založil Janez Jesenko; cena 40 kr. V Ljubljani 1890. Ravno kar je izšla iz »Narodne tiskarne« zelo lična učna knjižica pod tem naslovom od pohvalno znanega, nemornega in požrtvovalnega profesorja Jesenka v Trstu. Kakor je že na prvem listu povedano, skrajšana je ta druga izdaja mimo prve z l. 1882. znatno (namesto 116 strani ima novi natis le 88 strani). Zlasti je odpadel skoraj ves zvezdoznanski zemljepis, razven osnovnih pojmov, ki so potrebni za razumljenje in določevanje zemljepisne léže. Pa tudi v drugih oddelkih je knjiga znatno skrajšana, zlasti je izpuščeno mnogo števil, ki bi utegnile nčencu le glavo zmečati. Tako je upanje, da ta nova učna knjiga v kratkem dobi ministersko potrjenje, da se smé v šolah rabiti. Tisek je zelo forekten (izvzemši male napake na str. 8., katero pa lahko vsak sam najde) in dela vso čast »Narodni tiskarni«. Popir je nenavadno močan, kakeršnega ne najdeš v nobeni nemški šolski knjigi, to pa zato, ker je gospod pisatelj mislil med tekst uvrstiti tudi mnogo dražih slik, ko bi bil čas dopuščal in ko bi bila to zahtevala šolska oblast. Vsekako se pa te slike lahko porabijo za tretjo izdajo. Kakor je znano, odlikujejo se prof. Jesenka šolske knjige zlasti po pravilnem in zelo jasnem jeziku. Terminologije si ne moremo želeti boljše, nego jo rabi prof. Jesenko. Samo za »Mulde« je *kadunja* preokorna beseda. Ali bi se ne dala oživiti zopet staroslovanska *doliba*, hrvaska *doliba*? Za »Rückfallskuppe« tudi še nimamo

uvedenega izraza. Ali bi ne kazalo uvesti po Notranjskem in Vipavskem znano besedo *kocelj*, *kucelj*? — Naj še kdo izreče svoje mnenje o tem!

Te dni sem slišal v Dolenjem Zemunu pri Ilirski Bistrici lep izraz za »Mulde«, namreč uvala ('vala), uvalica ('val'ca), ki je znan takisto hrvaškemu jeziku in ki bi se dal prav dobro porabiti tudi za nemški izraz »Thalmulde«. Po tem imamo naslednjo lestvo zemljepisnih pojmov: Najvišji je sedlo (Sattel), takoj spodaj je uvala, v kateri se vode nabirajo in si kmalu izdolbejo žleb (Rinne), ki prehaja v vedno globočjši in globočjši jarek (Graben)

S. R.

O rokopisni zapuščini Davorina Trstenjaka. (Konec) Toliko se je našlo v rokopisni zapuščini Trstenjakovi na njegovem zadnjem domu. K temu še nekaj v pojasnilo.

V omenjenem slavnostnem spisu pravi se l. c. o Trstenjakovi rokopisih posebej: „Poimenoma morem tu za gotovo omeniti, da si je neutrdui preiskovatelj starodavnosti naše zlasti o prazgodovini Norika in Panonije nabral lepega gradiva, za katero pa zdaj ne znamo, ali ga bode mogel spraviti na svetlo . . . Upajmo ipak, . . . da rokopis ne bode predolgo trohnel v omari.“ — Té besede so dotično povzete upravo iz Trstenjakovega zasebnega mi pisma z dne 27. listopada l. 1886. Toda isto gradivo je vendar skoro zatem spravil sam na svetlo v omenjeni knjižici: „*Pannonica*. Spomeniški listi itd. V Celovcu 1887“ — baš istodobno, ko je bil tiskan tudi óni životopis.

Nabral pa je bil Trstenjak zraven tega še gradiva o Tomaži Prelokarji — *Thomas de Cilia* zvanem — odgojitelj cesarjeviča Maksimilijana, proštu dunajskem in škofu kostniškem, umršem leta 1496., o katerem govori tudi v „Kresu“ IV. 631. A vse to gradivo je dal g. Mateju Slekovcu, župniku pri Sv. Marku niže Ptuja, „naj nje sestavi“, kakor mi Trstenjak sam piše v listu dne 28. listopada l. 1887, pristavljajoč: „Jaz nimam več toliko fisične moči delo dovršiti.“ Istotako mi je pozneje koncem leta 1889. povedal tudi ustno.

In o poslednjem književnem delu svojem mi je zopet pisal Trstenjak sam v istem pismu dne 28. listopada l. 1887.: „Med svojimi rokopisi imam edino še eden spis: *puberki in popravki o venetičini*, ki bi vtegnol kaj veljati, vse drugo je zastarelo, in ne vredno, da se izdaje.“ — Na nekem listu v Trstenjakovi zapuščini pa sem našel o tem to-le beležko zapisano baš z roko njegovo: „Jaz sem svoja ‚Venetica‘ popravil in bom rokopis v tisek poslal, ker me g. prof. Jagić nagovarja. Sicer mi Jagić ne prorokuje, da bi moja teorija od filologov strokovnjakov bila sprejeta, a znanosti bodo ta preiskavanja vsekako koristila, zato je svojemu učenecu V. Oblaku naročil, naj se v počitnicah k meni poda in rokopis v nemščino prelaga.“ — Znano mi je, da ima sedaj res g. Oblak óni Trstenjakov rokopis in to „venetsko gradivo“ bajè kratko, ali pri tem jedrovito spravlja v „nemško livrejo“.

Spominjam se še končno, da mi je pokojni Davorin Trstenjak, že zelo bolan nekoč povedal, da je vse svoje še preostale rokopise bil namenil dru. *Sketu*, kateri naj po njega smrti izbere in izdá, kar je vrednega za javnost. Vender o tem sedaj ni nič izvestnega in tudi g. dr. Sket nima nikakih takšnih rokopisov Trstenjakovih. Nego, bil je pač v Dav. Trstenjaka zapuščini popiren zavitek, zapečaten in naslovljen g. Jakopu Trstenjaku, župniku pri Sv. Marjeti niže Ptuja, Davorinovemu bratracu, kateremu je bil torej bajè tudi že poslan isti zavitek; ali kaj je v njem, tega ne vém.

Andrej Fekonja.

† Ognjeslav Utješenović-Ostrožinski, dvorski svetovalec in véliki župan ter pisatelj in pesnik hrvaški umrl je v Zagrebu dne 8. ržnega cvéta t. l. Bil je slavni pokojnik upravni uradnik in je v tej stroki napisal več prav imenitnih knjižic, tičočih se zlasti nekdanje vojaške Krájine. Ko se je naš dr. Lovro Toman v državnem zboru potezal